

De Wilde Landen – Hoe nu verder?

Inleiding en Aanleiding (uit plan van aanpak)

De Wilde Landen (DWL) is een innovatief concept dat een creatieve oplossing wil bieden voor duurzame natuurontwikkeling en bewustwording. De Wilde Landen is ontstaan uit Masterplan IJsselvallei, in dit gebied liggen koppelkansen tussen diverse maatschappelijke opgaven, zoals ook DWL schetst. De Wilde Landen ziet zichzelf als een antwoord op belangrijke vraagstukken op het gebied van landbouwtransitie en duurzaam natuurherstel. Als coöperatie wil DWL voormalige landbouwgronden omvormen tot een natuurgebied met een multifunctioneel karakter. Dit betekent dat gezocht wordt naar combinaties van de volgende functies: natuur, recreatie, educatie en (mogelijk ook) wonen.

Op dit moment is er onvoldoende inzicht in de mogelijkheden die ontstaan als een groep burgers natuur wil/gaat ontwikkelen. DWL wil graag een concept ontwikkelen waarbij maximaal rekening wordt gehouden met wensen en ideeën vanuit de maatschappelijke actoren zoals bewoners, natuurbeheerders en overheden. Uiteraard met inachtneming van de uitgangspunten/waarden van DWL. DWL wil mens en natuur op een duurzame en harmonieuze verbinden. Uitgangspunt is dat iedereen eigenaar van het land wordt. Hiertoe zal er een statuut worden opgesteld.

Binnen dit kader is DWL op zoek naar mogelijkheden om bepaalde vormen van verblijf en recreatie te integreren in het ontwerp. Hiernaast is er behoefte aan het verkennen van de mogelijkheden om het concept te benutten als plek voor duurzame educatie over biodiversiteit en circulariteit.

Gevraagd wordt om:

- Analyse, oplossingsrichtingen.
- Maar ook heel graag concrete oplossingen.
- Handboek waarin mogelijkheden staan
- Overzicht van geleerde lessen
- Afwegingen en consequenties van bepaalde keuzes
- Presentatie van de resultaten op locatie voor alle betrokken partijen
- Openen van de dialoog met alle betrokkenen

Het project had de volgende doelstelling: *Inzicht krijgen in verschillende manieren waarop natuurontwikkeling andere maatschappelijke belangen kan versterken op een duurzame manier.*

Activiteiten

Het Wetenschapswinkel project heeft geprobeerd bij te dragen aan het concretiseren en op tafel krijgen van de mogelijkheden voor DWL en de randvoorwaarden die hiervoor gelden. Dit is gebeurd tijdens de bijeenkomsten van de begeleidingscommissie waarin actoren hun expertise hebben ingebracht en er verschillende perspectieven zijn besproken, relevante vragen zijn gesteld en inzichten naar voren zijn gebracht. Hiernaast is er een ACT project uitgevoerd waarin studenten op zoek zijn gegaan naar de mogelijkheden, kansen en knelpunten voor DWL. Dit heeft geresulteerd in een stappenplan (roadmap) waarin aan wordt gegeven hoe landbouwgrond kan worden omgevormd tot bloemrijk grasland,

gebaseerd op de bevindingen over natuurontwikkeling, menselijke betrokkenheid en financiën. Hiernaast waren er eerder al twee studentenprojecten uitgevoerd. Het eerste project richtte zich op rewilding en het verbinden van kinderen met De Wilde Landen en laat zien waarom het belangrijk is om kinderen die minder toegang hebben tot groene ruimten te verbinden met de natuur en hoe deze verbondenheid kan worden verbeterd. Het tweede project had als doel te kijken hoe een gemeenschap kan worden gecreëerd en welke vorm van verblijf mogelijk en wenselijk is.

Resultaten

De ontwikkeling, transformatie, van (agrarisch) land naar natuur is onder te verdelen in verschillende fases. De roadmap die is ontwikkeld/voorgesteld, bestaat uit vier fasen:

1. de verkenningsfase, die omvat het verkrijgen van een stuk land, het vinden van financiering en het verkrijgen van expertise;
2. de observerende fase, die het observeren van het land omvat, het observeren van de sociale context, het maken van een plan voor de natuur en het maken van een plan voor menselijke betrokkenheid;
3. de groeifase, die de uitvoering van hersteltechnieken omvat, mediabereik en samenwerking, en lage recreatie en huisvesting;
4. de bloeifase, die bestaat uit van onderhoud, inkomen genereren, hoge recreatie en oogst.

In fase 2 en 3 kan gebruik worden gemaakt van inzicht uit een eerder project waarin geconcludeerd is dat goede zonering nodig is voor juiste transformatie. De voorgestelde zonering is gebaseerd op permacultuur-principes waarbij het landschap in zones wordt ingedeeld, oplopend van gebieden die het meest intensief worden gebruikt naar gebieden die het minst intensief worden gebruikt. Om de natuur te laten gedijen en het ook als recreatiegebied te kunnen gebruiken is het belangrijk de natuur voldoende ruimte te geven. Om de natuur (flora & fauna) de ruimte te geven is het nodig om in ieder geval een deel van het landschap (10-20%) onaangeroerd te laten. Dit geeft de natuur de ruimte om te gedijen.

In fase 3 (wellicht ook eind fase 2) kan contact worden gezocht met scholen in de buurt. Uit eerder onderzoek blijkt dat schoolreisjes het meest haalbaar en nuttig zijn om kinderen met de natuur te verbinden.

Verder zijn er richtlijnen gegeven voor de tiny houses ten aanzien van materiaal en opzet dit om de ecologische voetafdruk te minimaliseren en de mogelijkheden voor een gemeenschap te maximaliseren.

Conclusies en aanbevelingen

Uit deze inzichten blijkt dat veel afhankelijk is van de exacte locatie van De Wilde Landen. Momenteel is er helaas nog geen concrete plek of zicht op een plek. Dit maakt het lastig specifieke aanbevelingen te geven. DWL houdt momenteel alle opties open. Hoewel het openhouden van alle mogelijkheden zinvol kan zijn om de kans op succes te vergroten, kan het ook goed zijn om bepaalde keuzes wel te maken en de voorwaarden en consequenties hiervan concreet te maken. Het maken van keuzen kan namelijk ook helpen bij het richting geven van het zoekproces, waar kan het beste worden gezocht? Hierbij is het van belang te kiezen welke ambities leidend zijn voor DWL? Het gaat hierbij om de volgende vier aspecten:

Ten eerste de ambities ten aanzien natuur. De locatie en grootte bepalen mede de mogelijkheden voor het type natuur dat gerealiseerd kan worden, zeker op korte en middellange termijn. DWL wil agrarisch land omvormen. Echter, op agrarisch gebied, met minder natuurwaarden is het lastiger (en kostbaarder) om bepaalde typen natuur te creëren. Tegelijkertijd biedt agrarisch land, in sommige gemeenten, wel meer mogelijkheden om verblijfsrecreatie te ontwikkelen. Verder geeft een groter gebied uiteraard meer mogelijkheden om natuur naast gebruiks- en verblijfsfuncties te ontwikkelen. Dit kan van belang zijn voor de financiering op lange(re) termijn, maar tegelijkertijd heeft een intensiever gebruik en inrichting van het gebied altijd consequenties voor de mogelijkheden voor natuurontwikkeling. Natuur en verblijf gaat niet overal samen. Welke ambities heeft DWL op dit gebied?

Ten tweede de ambities ten aanzien van verblijfsmogelijkheden. Ecologische tiny houses lijken het beste aan te sluiten bij de uitgangspunten van DWL. Hierbij is het belangrijk of gekozen wordt voor mobiele en tijdelijke vormen van verblijf of voor meer vaste verblijfsmogelijkheden. Wat heeft de voorkeur? Ook is het belangrijk te bepalen hoeveel tiny houses gewenst zijn. Gaat het hier om het creëren van mogelijkheden voor de Wildelanders of ook voor anderen?

Ten derde, de ambities ten aanzien van dagrecreatie. Uit eerder onderzoek bleek dat connectie met kinderen mogelijk is via schoolreisjes. Dit sluit ook goed aan bij de uitgangspunten van DWL. Dagrecreatie bestaat dan vooral uit educatieve, georganiseerde, bezoeken, die goed gereguleerd kunnen worden in overeenstemming met de draagkracht van de natuur. Indien DWL ook andere vormen van dagrecreatie, wellicht minder georganiseerd, zou willen, heeft dit consequenties voor de mogelijkheden om natuur te ontwikkelen. Wat zijn de doelstellingen en uitgangspunten voor dagrecreatie?

Ten vierde de ambities ten aanzien van de financiering(s)mogelijkheden). DWL kijkt naar subsidiemogelijkheden voor de omvorming van agrarisch land. Echter, deze subsidies lijken lastig samen te gaan met de ambities ten aanzien van verblijfsrecreatie. Verder is het van belang inzicht te krijgen in de beheerskosten van het gebied om zo de continuïteit te waarborgen. Deze beheerskosten zijn uiteraard afhankelijk van keuzes die samenhangen met de andere ambities.

Als DWL haar ambities concreter kan maken, zullen de randvoorwaarden waaraan een stuk land moet voldoen ook concreter worden. Dit kan het zoekproces meer richting geven.